

В пам'ять про Таню Осадцу

Любов Волинець, куратор Українського Музею у Стемфорді, КТ

Таня Осадца в українському музеї у Стемфорді, КТ

Писанки Тані Осадцої

З глибоким сумом ми прийняли вістку, про те що 29-го грудня 2019 року померла Таня Осадца - відомий знавець українського народного мистецтва, писанкарка і видатна дослідниця народної писанки. Любов та захоплення народним мистецтвом спонукало її присвятити багато років свого життя вивченню, дослідженню, відтворенню та популяризації мистецтва традиційної української писанки.

Нашому Музею і Бібліотеці пощастило одержати від Тані велику частину її праці для постійного зберігання і досліджень. Вона подарувала нам велику збірку писанок з традиційними мотивами окремих районів України, які вкладені у 20-ти оправах по 20 штук у кожній, всього 400 писанок. У додатку до цього, Таня також передала нам біля 500 писанок, мотиви яких вона скопіювала з різних автентичних джерел, виданих науковцями 19-го і початку 20-го століть - тими, які вперше звернули увагу на народну писанку. Вона також депонувала копії матеріалів, які знайшла у різних бібліотеках, музеях та приватних колекціях під час своїх багаторічних досліджень.

Таня Осадца народилася в Польщі. Батьки її українці з Копичинець - Андрій і Павлина

(Елиїв) Клим, - учителі, які через невідрадні політичні утиски змушені були працювати в Польщі, а не в Галичині. Літні вакації Таня, її сестра Ака і брат проводили в Копичинцях у своїх прародичів та вуйків. Саме тут батьки, дід, баба та вуйки дбали про їхні заняття та розвивали в них всебічні зацікавлення. Від них Таня навчилася цінувати народне мистецтво та плекати до нього любов. Вуйко Дем'яна Елиїв (знавець гри на лірі та лірницьких плачів) навчив її елементарних принципів народознавства і дав підставові навички необхідні фольклористам. Від нього Таня навчилася збирати і записувати народні пісні. Перший зшиток, в якому записувала копичинецькі пісні, до сьогодні мала при собі. Від баби і мами навчилася писати традиційні писанки ще в дитинстві. З ранніх років почалося в неї зацікавлення писанкою як мистецтвом твором, і це захоплення не покидало її ніколи. Всі члени родини були музикальні і співучі, мама грала на кількох музичних інструментах. Улюбленою розвагою родини був спів. Часто сусіди (навіть у Польщі) казали: "ходімо поприхату Климів послухати, як гарно співають"

Друга світова війна змусила родину Климів покинути рідну землю і емігрувати. На студіях в

Інсбруці Таня познайомилася з Богданом Осадцю своїм майбутнім чоловіком. Вони повінчалися і в 1950 році емігрували до Америки. Осівши остаточно в м. Трой (Огайо), Таня пішла на студії мистецтва в Кентський Університет. Увесь час вона відчувала всеохоплюючу потребу писати писанки, заглиблюватися в їхню символіку, містику, магічну силу і для цього наукового дослідження присвятила весь свій вільний час. У роки "Залізної завіси" Таня не мала змоги робити дослідження в Україні, проте знайшла багато матеріалу про писанки в американських та європейських бібліотеках та музеях. На підставі цих знахідок, вона відтворила понад 2000 писанкових автентичних, традиційних мотивів. З 1960-тих років Таня почала організовувати виставки писанок по музеях, бібліотеках, клубах, читала лекції, виголошувала доповіді, брала участь у фольклористичних конференціях, проводила майстер-класи, популяризувала та поширювала знання про це унікальне мистецтво тощо.

Коли 1991 року Україна проголосила незалежність, Український державний Музей Прикладного Мистецтва в Києві запросив Таню з виставкою її писанок. Ця виставка мала вказати на те, як українська діаспора зберегла ста-

ровинну традицію мистецтва писанки і як спопуляризувала це мистецтво по цілому світу. За советських часів це старовинне, глибоко символічне унікальне мистецтво, створене українським народом в глибині віків, було придушене, частково знищене і переслідуване. Колекція писанок Тані виставлялась у 23-ох містах України - від Києва до Одеси, від Львова і до Полтави. У кожному місті виставку приймали з великим зацікавленням і щирою вдячністю українцям у вільному світі за збереження цього мистецтва і відновлення його в Україні. Відвідувачі у своїх коментарях переважно висловлювали подяку: "Дякуємо, що привезли Україні частину України", "...Спасибі за збереження мистецтва писанки"... "Яка приємна несподіванка... це вказує, що мистецтво писанки впустило свої глибокі коріння по всьому світу, завдяки таким людям, як Ви". З нагоди 10-тої річниці незалежності України Президент Кучма нагородив Таню Осадцу медаллю та надав їй почесне звання "Заслужений майстер народної творчості України".

Зберігання, дослідження, поширення та популяризація мистецтва писанки є дуже важливим і цій справі Таня Осадца присвятила все своє життя.

Зразки писанок, подарованих Танєю Осадцю українському музею у Стемфорді, КТ

